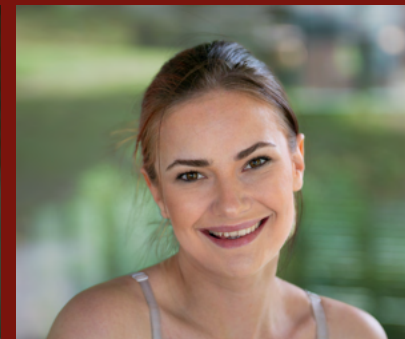

ÅRSRAPPORT 2024

FORANDRINGSFABRIKEN

JUBILEUM 20 ÅR

FORANDRINGSFABRIKKEN

der barn har vist vei i 20 år

1 OM FF

- s. 8 20 års innsats sammen med barn og unge
- s. 12 Resultater fra 20 år
- s. 14 Stedet som forandrer liv
- s. 17 Nøkkeltall for 2024

2 ARRANGEMENTER

- s. 21 Boklansering
- s. 27 Fagdag om barns rettigheter på systemnivå
- s. 31 Fagdag om barns autonomi i beslutninger

3 INTERNASJONALT ARBEID

- s. 36 Det internasjonale arbeidet
- s. 38 Internasjonale anerkjennelser
- s. 39 Internasjonale prosjekter

4 HOVEDOMRÅDENE

- s. 43 Barns rettigheter
- s. 46 Kunnskapsinnhenting
- s. 52 Proffene
- s. 56 Kunnskap til politikere
- s. 62 Kunnskap til fagfolk og studenter

5 STYRING OG ORGANISERING

- s. 74 Kjerneverdier
- s. 76 Organisasjonens utvikling
- s. 78 Organisering, styring og finansiering
- s. 80 Takk fra styret
- s. 82 FFs arbeid mot FNs bærekraftsmål

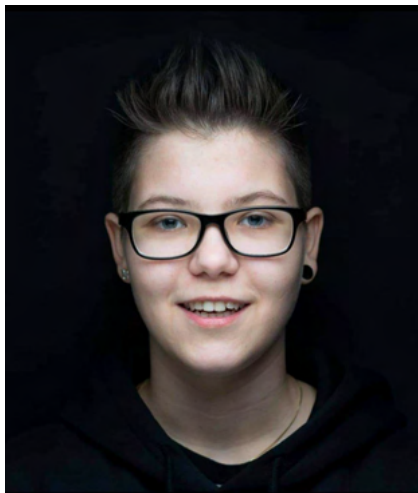

1

Om Forandringsfabrikken

20 år med forandring

20

ÅR MED FORANDRING

20 års innsats sammen med barn og unge

Forandringsfabrikken sin visjon er et samfunn der alle barn og unge opplever trygghet, mening, kjærlighet og fellesskap og der de inkluderes i samfunnsutvikling på områder som gjelder dem. Dette er et samfunn der barn og unges tanker og meninger er med som grunnlaget for beslutninger, og der beslutninger som handler om dem, tas i samarbeid med dem.

Bakgrunnen for dette arbeidet er at barn og unge under 18 år ikke har stemmerett, men samtidig sitter på erfaringer, råd og løsningsforslag som i dag i liten grad benyttes. Politikere, byråkrater og tjenesteledere mangler ofte kunnskap fra de gruppene av barn som en beslutning gjelder, om hva som er viktig for dem, når det skal bestemmes rammer og rutiner for å sikre god kvalitet.

Forandringsfabrikken (FF) har gjennom mer enn 20 år arbeidet samarbeidet med barn og unge rundt i Norge, for å sikre at barns erfaringer og råd tas på alvor i beslutninger. Gjennom disse årene har vi hørt mange barn og unge lure på hvorfor ikke mange flere voksne trenger å vite fra dem, før de bestemmer på vegne av dem. De har forklart hvordan de kan merke at voksne ikke forstår nok, men likevel ikke spør. Beslutninger som er ment i beste mening, blir ikke treffsikre nok. For at skolen, barnehagen, hjelpetjenester, politi og rettssystem skal oppleves trygge og nyttige for dem det gjelder, må kunnskap fra barn og unge hentes inn og være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for beslutningene.

Nasjonal kunnskapsinnhenting i mer enn 15 år

Forandringsfabrikken (FF) har siden 2009 hentet erfaringer og råd fra barn og unge rundt om i landet, om hvordan de opplever skole, barnehage, hjelpetjenester, politi og rettssystem. For å hente inn, systematisere og formidle oppsummerte erfaringer og råd fra barn og unge, brukes en deltakende og praksisrettet metode. FF har kalt den Forandringsmetoden. Den er utviklet i tett samarbeid med barn og unge og tar på dypt alvor at barn har rett til å si sin mening, på måter som oppleves trygge for dem. Metoden består av prosessbeskrivelser og verktøy som bidrar til at mange ulike barn og unge kan delta. Den bygger tett på en deltakende metode brukt i aksjonsforskning, kalt Participatory Learning and Action (PLA).

Undersøkelser med barn i utsatte livssituasjoner

FF har vektlagt å gjøre undersøkelser med barn og unge i utsatte livssituasjoner, fordi deres erfaringer og råd ofte mangler når beslutninger skal tas for barn i psykisk helsetjenester, barnevernstjenester, kriminalomsorg og i møte med politi. Erfaringene og rådene hentes inn i samlinger eller intervjuer. Alle deler av undersøkelsen organiseres med vekt på å sikre at det oppleves engasjerende, viktige og tryggest mulig for de barna som deltar. De voksne som tilrettelegger er blant annet trente av barn til å møte barn og unge med åpenhet og menneskevarme. Dette bygger på hovedfunn fra barn om hvordan voksne må være, for at barn skal kunne fortelle ærlig.

Forandringsfabrikken Kunnskapssenter åpnet i 2017

Etter åtte år med innhenting av erfaringer og råd fra barn og unge rundt i landet og etter å ha gjennomført flere nasjonale undersøkelser både på skole-, psykisk helse og barnevernfeltet, pekte både politikere, fagfolk og forskere på at denne kunnskapen burde løftes høyere, som viktig supplement til forskningskunnskap og kunnskap fra praksisfeltet. FF kunnskapssenter ble derfor åpnet i 2017, av statsministeren, stortingspolitikere, ledere i andre kunnskapssentre og av statlige og kommunale tjenester. Målet var å enda tydeligere vise vei for hvordan oppsummerte erfaringer og råd fra barn og ungdom kunne hentes inn og løftes, for at denne kunnskapen systematisk kunne bli en del av kunnskapsgrunnlaget, i beslutninger som angår de barn og unge beslutningen gjelder.

Barn og unge presenterer som proffer

Deltakere i undersøkelsene inviteres til å presentere og forklare de oppsummerte erfaringene og rådene fra mange barn. De deltar som proffer. Kunnskapen presenteres i rapporter, filmer, podcaster, bøker og på nett. Proffene presenterer også kunnskap direkte fra barn til politikere, nasjonale myndigheter, fagfolk og studenter. Lagbygging bidrar til at dette blir trygt for flest mulig. Proffer i de ulike regionene inviteres til treff der de får oppdrag og kan gi råd til systemer de har erfaring fra. De inviteres også til kulturelle og sosiale aktiviteter, for å lære nye ting, få gode opplevelser og få erfaring fra å være sammen med andre på en måte som kjennes trygg. På helgesamlinger kan proffer bidra med råd på tema de er mest engasjert i. De kan også kjenne på mestring og tro på framtida og å øve på å være sammen med kjente og nye ungdommer. Sommercampen er for mange sommerens vakreste eventyr.

Etablert samarbeid med organisasjoner i flere land

Forandringsfabrikken arbeidsmåter og erfaringer inspirerer nå i andre land. Vi etablerer samarbeid med organisasjoner flere steder. Dette er organisasjoner med lignende fokus som FF, på å hente inn kunnskap fra barn og unge i utsatte livssituasjoner, legge til rette for at barn under 18 år selv kan presentere og forklare råd fra grupper av barn og/eller på barns rett til å få uttale seg fritt og til å bli tatt på alvor i beslutninger. I 2024 gjorde vi samarbeidsprosjekter med organisasjoner i Sverige, Danmark, Finland, Åland, Portugal og Nederland. Samarbeid med forskningsmiljøer og utdanningsinstitusjoner i flere europeiske er også i gang.

Jubileum i Bergen

Jubileum i Stavanger

Jubileum i Trondheim

Jubileum i Tromsø

Feiring med politikere utenfor Stortinget

Feiring med Comparte i Portugal

Feiring med barnministeren

Feiring med jurister på Universitetet i Lund i Sverige

Resultater fra 20 år

Et utvalg av endringer i rammeverket på oppvekstfeltet som Forandringsfabrikken har bidratt til, tett bygd på kunnskap fra barn

Stortingskomiteene på utdanning, familie, helse og justis gjorde vedtak (2020-2021)

Stortinget ba regjeringen gjennomgå lovene på de ulike feltene for å sikre at den er i tråd med FNs barnekonvensjons artikkel om beslutninger til barnets beste (art. 3) barns rett til å bli hørt (art. 12) og barns rett til privatliv (art. 16).

Endringer i ny opplæringslov (2023)

Flere av barns rettigheter etter FNs barnekonvensjon ble inkludert. Handlinger og avgjørelser skal være til elevens beste og at elever har rett til å medvirke i alle saker som gjelder dem selv og at elever skal bli hørt og at meningene deres skal vektlegges, oppl. §§ 10-1 og 10-2.

Endringer i barnehageloven (2020)

Barns rett til å uttale seg og delta i den daglige planleggingen av barnehagen ble tatt inn endringer i barnehageloven.

Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven (2017)

Det ble satt inn i loven at for barn under 12 år skal informasjon ikke gis til foreldre eller andre med foreldreansvar, hvis tungtveiende hensyn til barnet taler mot dette. Aldersgrensen for at barn skal få si sin mening i alle spørsmål som angår egen helse, etter Pasient- og brukerrettighetsloven, ble senket til 7 år.

Endringer i opptrappingsplanen for psykisk helse

Det ble bestemt å sette i gang tiltak for å redusere forskrivning av psykofarmaka til barn og unge, vedtatt i opptrappingsplanen (2017). Det ble bestemt å utrede ulike måter å lovfeste kommunale lavterskeltilbud innen psykisk helse på, og å komme tilbake til Stortinget med en sak om dette (2023).

Endringer i barnevernloven (2021)

Det står nå i §1-3 og §1-4 at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle avgjørelser som berører barn, og at barnets synspunkt skal være et sentralt moment i vurderingen av barnets beste. Det står også at barn skal informeres om hva opplysninger fra barnet kan brukes til og hvem som kan få innsyn i disse opplysningene.

Endring i retningslinjer for barnevernutdanningene

Det kom inn i retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS) at "kjernekompetansen i utdanningen er knyttet til barnevernsfaglig forsknings- og praksisbasert kunnskap, samt kunnskap fra barn, unge og deres foresatte".

Endring i politiloven

Stortinget vedtok i 2024 at barnets beste skulle stå eksplisitt i politiloven. I §6 står det nå at: Når tjenestehandlingen berører eller skjer overfor eller i nærvær av barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Endringer i nasjonal veileder for politiets møter med barn

Det kom inn i den nasjonale veilederen for politiets møter med barn at barn skal gis anledning til å ytre sin mening før politiet varsler foresatte og at fysisk makt kun skal brukes når det er strengt nødvendig og alle andre virkemidler er forsøkt først.

Stedet som forandrer liv

Sitater fra proffer i Forandringsfabrikken

“Min største frykt er blitt å ende opp med å være en kjipt lærer, men med erfaringen og kunnskapen jeg har fått hos Forandringsfabrikken er jeg mer selvsikker på at det ikke skjer.”

“FF har gitt meg venner over hele landet. Å være en del av FF har gitt meg selvtillit, hjulpet meg med selvfølelsen min, og vært en stor støtte i mitt liv med gode folk jeg alltid kunne komme til.”

“Det har hjulpet meg å være mer åpen om hvordan ting effekter meg i mitt daglige liv. Jeg klarer å være mer ærlig på hva folk sier eller hvordan skolen behandler meg virkelig påvirker livet.”

“FF har også hjulpet meg til å være tydeligere når jeg har møtt på nye psykologer og sånn. Da har jeg satt standarden på at de skal bli kjent med meg og blitt kjent med dem. Det har jo gjort at jeg har klart å få en mye tryggere relasjon fortere med psykologer.”

“Det viktigste FF har bidratt med i livet mitt er at jeg har begynt å tørre å snakke til de voksne. Jeg vet hvilke rettigheter jeg har, og hva de ikke har lov til å gjøre, og de voksne rundt meg har lært masse av alt jeg har lært av ungdommene i FF.”

“Jeg hadde lenge definert meg som person ut ifra de tingene jeg hadde opplevd og hvilket syn voksne hadde hatt på meg tidligere, men FF ga meg mulighet til å endre på det og fokusere på de positive tingene med meg selv.”

“FF viste at du kunne få til ting, de så de positive ressursene jeg har. Når jeg stod opp tidlig, følge opp avtaler med FF osv, så har jeg også klart det med andre ting i livet.”

“Det har gitt meg en mulighet til å føle mestring. Det å føle at jeg nytter til noe. Jeg er nyttig, ikke bare et problem. Et konstant problem som må fikses og bli gitt de og de behandlingene.”

“Nå tør jeg å si i fra om noe er urettferdig, bra eller mindre bra, på en god og rolig måte som gjør at samarbeidet blir bra.”

“FF er en plass hvor alle vil deg godt. Alle heier på deg og utfordrer innenfor det du er komfortabel med. Det er et sted som du kan komme som du er og bli godtatt akkurat sånn.”

NØKKELTALL FOR 2024

48 møter med politikere

11 muntlige
høringsinnspill

35 skriftlige
høringsinnspill

64 filmer laget

3022 studenter
og fagfolk møtt

62 profftreff

329 proffer som har
vært med på
fagformidling

92 proffaktiviteter

16 helgesamlinger

2

Arrangementer

Tre viktige arrangementer i 2024

BOKLANSERING

Uten trygghet er vi sjanseløse:
ungdommer om systemene

Uten trygghet er vi sjanseløse

I denne boka skriver 11 ungdommer om sine møter med helsetjenester, barnevern og politi. Det har blitt brukt millioner av kroner på hver av dem over lang tid - uten at livene deres ble bedre. Mange fikk det verre. Dette er fortellinger om en brutal virkelighet i Norge. Samtidig gir boka håp.

Ungdommene beskriver hvordan vi kan møte barn og ungdommer som skader seg, ruser seg, rømmer, bruker vold, slutter å spise, forsøker å ta livet sitt, eller som gjør andre desperate handlinger på måter som oppleves trygge for dem. De skriver om hvilken hjelp som er nødvendig, og hvordan god profesjonalitet bør være.

I nyhetsoppslag om rus, selvmordsforsøk, vold og kriminalitet stilles myndighetene til ansvar. Politikere vil vise handlekraft og mer kontroll, og makt blir raskt en løsning. Budskapet i denne boka er noe helt annet.

Samfunnet kan velge andre løsninger. Politikere og ansatte i tjenestene kan bestemme seg for å lytte til råd fra barn og ungdommer som har behov for denne hjelpen. Disse rådene må få betydning for valg av løsninger. Da ivaretar vi rettigheter etter barnekonvensjonen, og vi sparer ressurser og verdifull tid i livene til barn og ungdommer.

Boka er overlevert til politikere på Stortinget, politikere i de største kommunene, statsforvalteren, helsetilsynet, advokatforeningen, psykologforeningen, kunnskapssentrene.

LANSERING MED STORTINGSPOLITIKERE

Arbeiderpartiet, fra familiekomiteen

FrP, fra justis- helse- og familiekomiteene

Høyre, fra familie- og justiskomiteene

SV, fra familie og arbeids- og sosialkomiteene

SP, fra familie- justis- og helsekomiteene

Høyre, fra helsekomiteen

LANSERING FOR NASJONALE AKTØRER

Barneministeren

Leder i Høyre

Barneombudet

Psykologforeningen

Helsetilsynet

Advokatforeningen

BERGENSLANSERING

Etat for barn og familie og SLT-koordinator
i Bergen kommune

Byrådsavdelingen for barnevern, sosiale
tjenester og mangfold i Bergen kommune

Utekontakten i Bergen kommune

Statsforvalteren i Vestland

Barnevern og helsenevnda i Vestland

Hordaland tingrett

Vest politidistrikt

Master i barnevern, Universitetet i Bergen

Juridiske fakultet, Universitetet i Bergen

Centre for Research on Discretion and
Paternalism, Universitetet i Bergen

RVTS Vest

Ungdomsteamet kriminalomsorgen Vest

TRONDHEIMSLANSERING

Byråd for oppvekst og utdanning i Trondheim kommune

Oppvekstledelse i Trondheim kommune

RKBU Midt

Uteseksjonen i Trondheim kommune

Statsforvalteren Trøndelag seksjon for barnevern og helse

Statsforvalteren Trøndelag seksjon for opplæring

NAPHA nasjonalt kunnskapssenter for psykisk helse og rus

Byrådssekretær for byråd for sosiale tjenester i Trondheim kommune

TROMSØLANSERING

Barneverntjenesten i Tromsø kommune

Mobbeombudet Troms

Oppvekstledelsen Tromsø kommune

Utekontakten i Tromsø kommune

Institutt for psykologi, Universitetet i Tromsø

BUPA Universitetssykehuset Nord-Norge

Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø

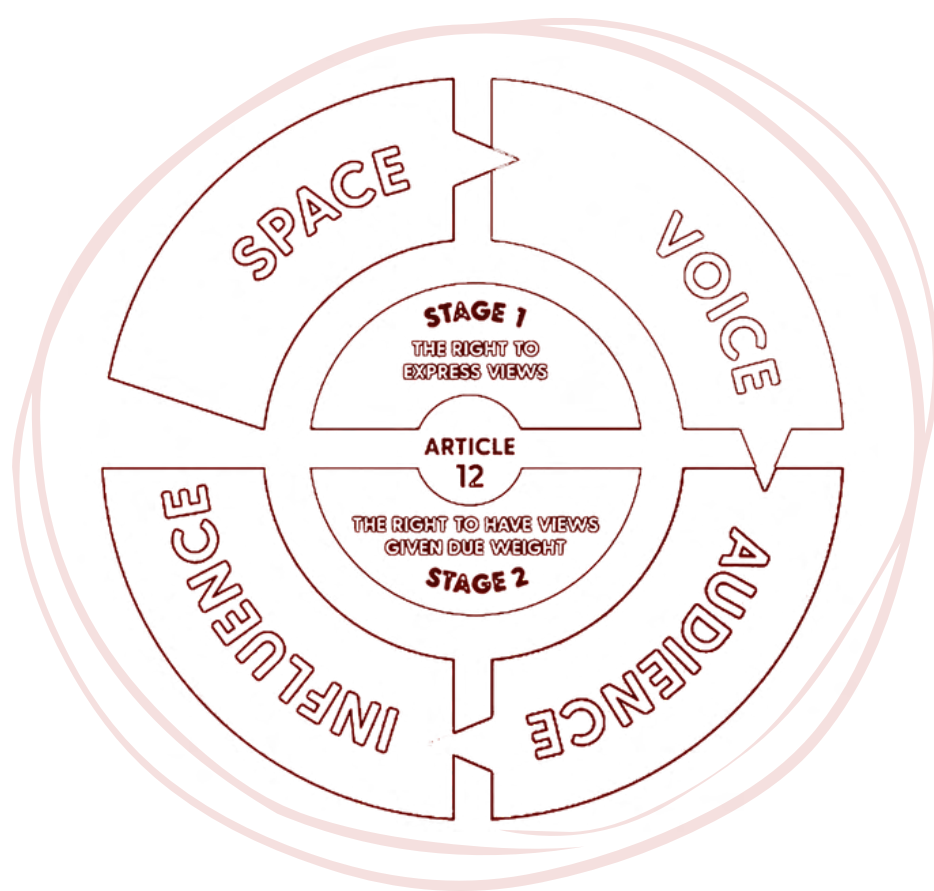

FAGDAG

Professor Laura Lundy: om artikkel 3 og 12

Barns rettigheter på systemnivå

“Norge er gode på mange barnerettigheter, men ikke på artikkel 12. Det bør, og kan dere, være. Det finnes ikke noe spørsmål om dette skal gjøres, bare hvordan. Norge bør bygge videre på gode erfaringer som er gjort, av ulike aktører ”

- Laura Lundy

Laura Lundy fra Nord-Irland har inspirert mer enn 10 land i og utenfor Europa til å ta store grep for å sikre at grupper av barn under 18 år som en beslutning gjelder, involveres i alle viktige beslutninger som angår dem, både lokalt og nasjonalt. Hun har også inspirert Verdens Helseorganisasjon (WHO) og veiledet Europakommisjonen.

MANGE FLINKE FOLK BIDRO I PROGRAMMET 24.OKTOBER

Laura Lundy, Co-Director of the Centre for Children's Rights, Professor of Children's Rights at Queen's University, Belfast and Professor of Law at University College Cork.

Eli Blakstad (SP), statssekretær i Barne- og familiedepartementet
Grunde Almeland (Venstre), leder i Familiekomiteen på Stortinget
Ragnhild Male Hartviksen (AP), stortingspolitiker i Justiskomiteen
Mina Gerhardsen, barneombud

Jon Christian F. Nordrum, forsker ved Institutt for offentlig rett, UiO
Sjur Lehmann, direktør for Statens Helsetilsyn

Christian Børge Sørensen, spesialrådgiver for menneskerettigheter
Elin Saga Kjørholt, seniorrådgiver hos Barneombudet

Marit Skivenes, professor i statsvitenskap og del av FFs styre

Arild Bjørndal, professor i samfunnsmedisin og del av FFs styre

Mange løftet at beslutningene blir bedre når vi tar med barn sine løsninger, at barn må involveres tidlig nok i beslutninger, og at man må være åpen og transparent med hvordan man har vurdert og vektlagt barns synspunkter. Noe som også kom opp var hvilke mekanismer vi bør ha for å stoppe beslutninger når vi ikke først har sikret forpliktelsen i artikkel 12 til å høre og ta på alvor synspunktene til barn.

Ragnhild Male Hartviksen (Ap),
politiker i justiskomiteen på Stortinget,
med Laura Lundy og ungdommer i FF

Eli Blakstad (Sp), statssekretær i
Barne- og familiedepartementet, med
unge i FF

Sjur Lehmann, direktør for Statens
Helsetilsyn, med unge i FF

Jon Christian Fløysvik Nordrum, Elin
Saga Kjørholt, Marit Skivenes,
Christian Børge Sørensen, Arild
Bjørndal og Marit Sanner – med Lundy
og unge i FF

Politikere i familie- og kulturkomiteen –
Turid Kristensen (H), Grunde Almeland
(V) og Tage Pettersen (H) – med Lundy
og unge i FF

Mina Gerhardsen, barneombud,
med unge i FF

Dagens hovedtaler inspirerte i både presentasjon og dialog

Professor Laura Lundy, professor Kirsten Sandberg og proffer

Dialog med bidrag fra både sal og scene, om utfordringer i dag og muligheter for hvordan Norge fremover kan bedre sikre forpliktelsene etter barnekonvensjonens artikkel 12. Fra v: Leon Bell fra FF, Egil Saga Kjørholt fra Barneombudet, Sjur Lehmann, fra Helsetilsynet, Marit Skivenes fra UiB, Arild Bjørndal fra UiO, Vanessa Gundersen fra FF

FAGDAG

Mathildedagen: om barns
autonomi i beslutninger

Mathildedagen

Mathilde var en proff med et stort engasjement og ønske om at barn må få bestemme mer i egne liv. Mathilde rakk å snakke med flere jurister om dette, før hun brått døde i 2023.

Temaet for Mathildedagen 2024 var “Hvordan kan barn i større grad være med å bestemme?”.

Flere internasjonale og nasjonale jurister har de siste årene løftet autonomiprinsippet. De stiller spørsmål ved om det ikke ville være riktigere at barnets mening skal følges når beslutninger skal tas, så lenge det ikke er til skade for barnet. Vi inviterte til dialog om dette.

Bør vi ikke rett og slett gi barn i svært vanskelige livssituasjoner, autonomi? Dette var temaene for spennende dialoger på Mathildedagen.

Takk til barneministeren, Bufdir, Helsetilsynet, statsforvaltere, Oslo politidistrikt, Barnevern- og helsenemnda, Barneombudet og mange flere for gode og nyttige dialoger.

Barneminister Kjersti Toppe

Jannike Haaverstad og Nadia Torper fra Oslo politiet, Adele Mestad fra NIM og Inge Nordhaug tidligere fra RVTS og nå forfatter

Lise Gro Søreide fra Hordaland tingrett, Tove Bruusgaard fra Bufdir, Per Strandhaug fra sengepost i psykisk helsevern og Arild Bjørndal fra FF styre

Ingrid Johansen, Christian B. Pettersen, Christian B. Sørensen, Ove Veum og Ingvald Aartun - alle fra Barneverns- og helsnemnda, sakkyndig Jan Skandsen, Lise Gro Søreide og Åsa Bech fra tingretten

Katarina Øi Heidem fra Helsetilsynet, Kari fra Statsforvalteren og Mathias fra Barneombudet, etter dialogen om bruk av fysisk makt i skole, helsetjenester og barnevern

Marie Nordvik og Christian B. Sørensen, jurister

“Voksne kan ikke tro de vet best. Når noe skal bestemmes må de ta utgangspunkt i det barnet vil, også må de ha veldig gode grunner hvis de ikke skal følge det ” – Mathilde

3

Internasjonalt arbeid

FFs internasjonale arbeid i 2024

FFs internasjonale arbeid

Kunnskap fra barn har bidratt til store forandringer på oppvekstfeltet i Norge. Metoden vi bruker sikrer at synspunktene fra mange ulike barn kan bli hørt, også små barn og barn i utsatte livssituasjoner. Metoden og ideen med å gjennomføre undersøkelser tett bygget på barns rettigheter etter barnekonvensjonen, tenker vi kan brukes i andre land og derfor er Forandringsfabrikken i gang med å inspirere til dette.

Forandringsfabrikken legger også til rette for presentasjoner og dialoger mellom barn og unge som deltar i undersøkelser og voksne med mulighet og makt til å forandre. Erfaringer fra 10 års samarbeid med unge i ulike livssituasjoner om formidling av kunnskap fra mange barn, er vi også i gang med å formidle ut av Norge, både i foredrag, på film og i artikler. Vi håper og tror at disse erfaringene kan inspirere mange.

Vi vet at organisasjoner og stiftelser rundt i Norden, Europa og verden også jobber mot lignende mål som Forandringsfabrikken. De siste årene har Forandringsfabrikken systematisk leitet etter slike organisasjoner og har funnet mange. Vi bygger nå nettverk med noen av dem. Dette gir muligheter for erfaringsutveksling, inspirasjon og samarbeid om å løfte metoder for at mange ulike barn, i mange ulike livssituasjoner, kan bli tatt på alvor i beslutninger.

Forandringsfabrikken møtte forskere på Children's Research Centre, Open University in Milton Keynes (England)

Forandringsfabrikken møtte organisasjonen Alliance for youth justice (England)

Forandringsfabrikken møtte organisasjonen Voipic (Nord Irland)

Forandringsfabrikken møtte organisasjonen Comparte (Portugal)

land vi har, og har hatt,
samarbeidspartnere i

Noen viktige anerkjennelser

Forandringsfabrikken startet sitt arbeid som sosial entreprenør. Mulighetstenking og innovasjon har sterkt preget både aktiviteter og organisering. Forandringsfabrikken ble i 2010 utnevnt til Årets sosiale entreprenør, som den første i Norge. Dette opplevde FF som en stor ære og det ga stor inspirasjon og mange muligheter videre.

Utnevnt av ASHOKA: Grunnleggeren av Forandringsfabrikken, Marit Sanner, ble i 2011 utnevnt som en Ashoka Fellow. Ashoka er en organisasjon for mennesker som er blant de ledende entreprenørene i verden. FF samarbeidet deretter med Ashokas kontor i Norden og deltok i nordiske nettverk for å dele mot, inspirasjon og konkrete erfaringer. Ashoka har også koblet Forandringsfabrikken med andre sosiale entreprenører på lignende arbeidsfelt.

Kåret av ACSI: Forandringsfabrikken ble i 2017 utnevnt av den internasjonale organisasjonen Accelerating Change for Social Inclusion (ACSI) som en av Europas beste sosiale entreprenører for barn. Deretter møtte Forandringsfabrikken myndighetene i Barcelona for å inspirere til å gi unge stemmer makt. FF gjorde senere en opplæring av de lokale myndighetene der.

Internasjonale prosjekter i 2024

Our Rights, Our Future

I 2024 har Forandringsfabrikken startet opp et prosjekt med Skunk (Åland) og Unga Örnar (Sverige), finansiert av Nordisk Kulturkontakt. Målet med prosjektet er at barn og ungdom skal lære bort rettigheter i barnekonvensjonen til andre barn og ungdom. Ungdommene har møttes til en felles workshop i Stockholm, og til workshops i sitt eget land. I 2025 skal en nettside med korte filmer lanseres.

Learn Safely

Forandringsfabrikken har samarbeidet med Comparte (Portugal) om et prosjekt om hvordan skolehverdagen kan kjennes trygg for elever, finansiert av Erasmus+. Elever fra både Norge og Portugal har i 2024 gitt råd om hva som er viktig for at det skal kjennes trygt i ulike situasjoner i skolehverdagen, som ved gruppearbeid, oppgaver hjemme, tavleundervisning, presentasjoner og prøver. Rådene fra elevene skal samles i filmer, et verktøyhefte og de presenteres på en nettside, til bruk i Norge og i Europa.

Nordic Network

I 2024 har Forandringsfabrikken samarbeidet med Knas Hemma (Sverige), Pesapuu (Finland), De Anbragtes Vilkår (Danmark) i et prosjekt finansiert av Nordisk kulturkontakt. Ungdommer fra organisasjonene har møttes til to fysiske workshops, en i Oslo og en i København. Målet med prosjektet har vært å utveksle erfaringer og metoder til hvordan barn og unge i utsatte livssituasjoner i større grad kan bli involvert i beslutninger som handler om dem.

4

Hovedområdene

FFs arbeid i 2024

BARNS RETTIGHETER

FFs arbeid med barns rettigheter

BK art. 3, 12 og 16

I flere undersøkelser har barn i Norge pekt på at barnekonvensjonen er lite verdt for dem dersom den ikke fører til endring i livet deres. Barn som FF har møtt rundt i Norge har i årevis spurt hvorfor barn ikke fikk nok informasjon før avgjørelser om dem ble tatt og hvorfor de voksne ikke trengte å høre barns meninger før de gjorde barnets beste-vurderinger. Det var barnerettsjurister som først pekte på hvordan kunnskapen fra barn og artikkel 3, 12 og 16 i barnekonvensjonen har svært mange paralleller. Art. 3, 12 og 16 beskriver hvordan barn må få nok og forståelig informasjon, at barn må få snakke trygt, at barn må få vite det og uttale seg før noe de har sagt eller gjort deles og at barn må tas på alvor i beslutninger.

Barns rettigheter på systemnivå

Barn under 18 år har i mer enn 20 år hatt rett til å bli tatt på alvor i avgjørelser som angår dem. Dette følger av BK art. 3 og 12. FF har hatt stort fokus på barn som gruppe sin rett til å få sine synspunkt vurdert og vektlagt i beslutninger som angår dem. Norge har ikke kommet veldig langt på dette området når det gjelder å sikre denne rettigheten for alle barn. Å sikre at synspunktene til grupper av barn vektlegges i avgjørelser som angår dem er helt sentralt for at Norge skal sikre barnekonvensjonen, men også for å lage gode og treffsikre tiltak, politikk og lover for de barna det gjelder. Derfor ble Laura Lundy invitert til Norge for å inspirere og motivere norske fagfolk og beslutningstakere.

Informasjon om artikkel 3, 12 og 16 til barn

I 2024 lagde FF to plattformer designet for å gi rettighetsinformasjon til barn:

FF laget filmer til barn om rettighetene de har etter paragraf §§ 1-3 og 1-4 i barnevernloven. Disse to bestemmelsene gir barn rett til å medvirke og skal sikre deres mening er sentral når beslutninger tas om dem. Plattformen bestod av filmer, tegninger og beskrivelser med hva rettighetene betyr i praksis i alle fasene barn er i kontakt med barnevernet. Det ble laget en tilpasset 8-12 år og en tilpasset 13-17 år.

Plattformen er spesialdesignet for mobil og ble formidlet bredt til tjenester og barn i barnevernet.

Our rights our future var et prosjekt i samarbeid med barneorganisasjoner fra Åland og Sverige.

Ungdommene møttes i workshops for å lage innhold og film. Det ble laget filmer med ungdommer som forklarer rettighetene i BK art. 3, 12 og 16 til andre ungdommer og korte tekster som forklarer hvordan rettighetene fungerer med praktiske eksempler.

Filmene er teksten på svensk, dansk, norsk og engelsk og plattformen har blitt formidlet på tvers av de nordiske landene.

Ny generell kommentar fra barnekomiteen

FNs barnekomité utgir "generelle kommentarer" som forklarer hvordan barnekonvensjonen skal tolkes. I 2024 har komiteen jobbet med kommentar nr 27 som handler om barns "access to justice." FF hadde samlinger med ungdommer som ga innspill til FNs barnekomité om hva som burde stå i den nye generelle kommentaren. Innspillene ble oppsummert og sendt over til barnekomiteen.

Supplerende rapport til barnekomiteen

Forandringsfabrikken har formidlet oppsummert kunnskap fra barn til FNs barnekomité når Norge skulle rapportere på sin implementering av barnekonvensjonen for syvende gang. FF sendte i 2023 innspill til hvilke prioriterte utfordringer Barnekomiteen burde høre Norge om. Norge svarte på disse spørsmålene. I slutten av 2024 sendte FF en supplerende rapport til barnekomiteen med kommentarer på Norges svar på barnekomiteens spørsmål bygd på kunnskap fra barn. Barnekomiteen ber om supplerende rapporter fra barn og sivilsamfunn for å sikre at de får informasjon om den virkelige tilstanden for barns rettigheter i et land. Vi forberedte oss til å delta på pre-session i Geneve der sivilsamfunnet og barn møter barnekomiteen for å belyse utfordringer for barns menneskerettigheter i Norge.

Møter med internasjonale barnerettsjurister

FF har møtt flere jurister internasjonalt. Vi har møtt Maria Grahm Farley, Pernilla Leviner, Laura Lundy og Aoife Daly for å finne ut hvordan barns rettigheter bedre kan sikres i Norge og i verden.

Maria Grahn Farley, leder for
forskningsprosjektet HRjust og unge i FF

Pernilla Leviner, Denniz Sabo og Tim Holappa
fra Universitetet i Stockholm, og unge i FF

Elin Wernquist og Ida Hellrup i
Barnrättsbyrån og unge i FF

KUNNSKAPS- INNHEITING

FF HAR HENTET INN KUNNSKAP FRA

+15000

BARN OG UNGE 2009-2024

Kort om metoden

Om Forandringsmetoden

Metoden for innhenting av data er utviklet av FF med utgangspunkt i aksjonsforskningsmetoden Participatory Learning and Action (PLA). Det benyttes ulike kreative og visuelle verktøy for å gjøre det trygt og spennende å være med å delta i de kvalitative undersøkelsene. Trygghet er en grunnleggende del av gjennomføringen, og undersøkerne har ansvar for å gjøre rommet trygt for alle barn. Svar som går igjen løftes fram som hovedsvar eller hovedfunn, uten å kobles til teori. Det presenteres som kunnskap fra barn i rapporter, bøker, filmer og podcaster. Barn inviteres til å være med å forandre Norge, derfor kaller vi metoden forandringsmetode.

Forandringsfabrikkens undersøkelser er ikke å betrakte som forskning, men følger samtidig bestemte metodekrav som skal sikre at vi på en etterrettelig måte dokumenterer barns erfaringer og råd. Oppsummert kunnskap fra barn og unge er et supplement til forskningskunnskap og kan være viktige bidrag til å treffe bedre beslutninger i arbeidet med å forbedre arbeidsmåter og resultat. I undersøkelsene deltar utelukkende barn som ikke har deltatt i Forandringsfabrikkens undersøkelser tidligere, noe som skiller disse fra annen kunnskapsinnhenting i FF.

Metoden oppsummert

- Deltakende metode med stort fokus for å gjøre det trygt for barn å delta
- Både kvalitativ og kvantitativ tilnærming
- Engasjerer alle barn, også barn som ikke kan/er glad i å snakke
- Kreative og visuelle verktøy sammen med dialog
- Systematisk og etterprøvbart, og skal gi en pålitelig beskrivelse av barns erfaringer
- Erfaringene og rådene oppsummeres uten å tillegges egen mening eller tolkning

Ansvar for metoden

Professor Marit Skivenes og professor Arild Bjørndal har ansvar for kvalitetssikring av Forandringsfabrikken sitt arbeid med undersøkelser. I tillegg følger en forsker gjennomføringen av hver av undersøkelsene. Forandringsfabrikken har i mer enn 10 år samarbeidet med forskere om arbeidet med kunnskapsinnhenting og undersøkelser.

Fagfolk og forskere bistår

Forskere eller sentrale fagpersoner i praksisfeltet inviteres til å bistå i vurderingen av hvilke tema og spørsmål som er viktigst for Norge. I formuleringen av de endelige spørsmålene etterstreber Forandringsfabrikken at de stilles på en måte som barn vil forstå og som de kan relatere seg til. Før intervjuguiden ferdigstilles, vurderes spørsmålene derfor av fagkonsulenter og/eller fagfolk som kjenner den aktuelle aldersgruppen.

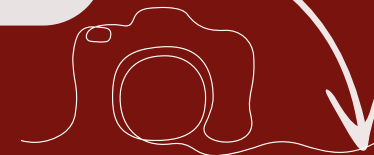

HENTE INN KUNNSKAP

Fabrikkarbeidere henter inn erfaringer og råd fra barn og unge fra rundt i Norge, om hvordan systemer for barn oppleves av barn og unge som er i systemet nå, eller har vært det i løpet av de siste to årene. De blir spurt om råd til hvordan systemene kan føles trygge og nyttige for barn.

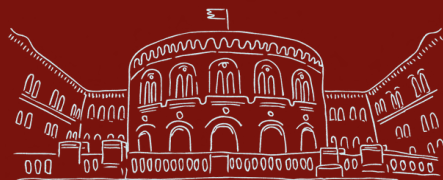
LAGE RAPPORTER

Når kunnskapen er hentet inn i undersøkelser og rådsinnhenting, oppsummeres svar som har gått igjen fra mange, mange steder i landet, i rapporter. Disse rapportene inneholder kunnskap direkte fra barn, publiseres på FFs nettsider, og distribueres til politikere, fagfolk og myndigheter.

LAGE FORMIDLINGS- MATERIALE

Kunnskapen direkte fra barn i rapportene kan videre presenteres for eksempel i bøker, kunnskapsfilmer, podcast og undervisningsopplegg. Da presenterer barn og unge, ofte noen av dem som har deltatt i kunnskapsinnhenting, hovedssvar. De kommer også med utdypninger og eksempler knyttet til svarene.

FORMIDLE TIL POLITIKERE

Politikere kan få vite kunnskap fra barn gjennom skriftlige høringsinnspill hvor kunnskap fra rapporter og hefter presenteres, muntlige høringsinnspill hvor proffer besøker stortinget og presenterer hovedsvar fra barn, eller i politiske møter hvor proffer og politikere har dialog.

FORMIDLE TIL STUDENTER

Studenter kan lære kunnskap fra barn gjennom å lese rapporter og hefter, se filmer, høre podcast, gjennomføre undervisningsopplegg laget av barn og unge, eller oppleve at proffer er med i undervisning.

FORMIDLE TIL FAGFOLK

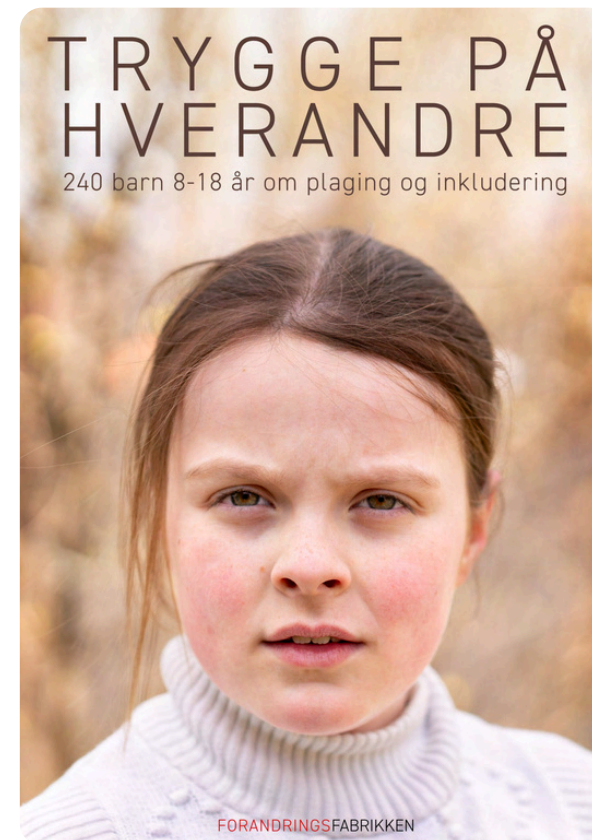
Fagfolk kan lære kunnskap fra barn gjennom at proffer holder foredrag, lese rapporter og hefter, se filmer, høre podcast eller gjennom ulike opplegg laget basert på kunnskap fra barn

UTGIVELSER I 2024

FRA UNDERSØKELSER OG RÅDSINNHENTINGER

211 unge, 11-20 år, gir råd til hvordan voksne i hjelpetjenester og politi kan gjøre det trygt så barn kan stole på dem, fortelle trygt og bestemme sammen med dem

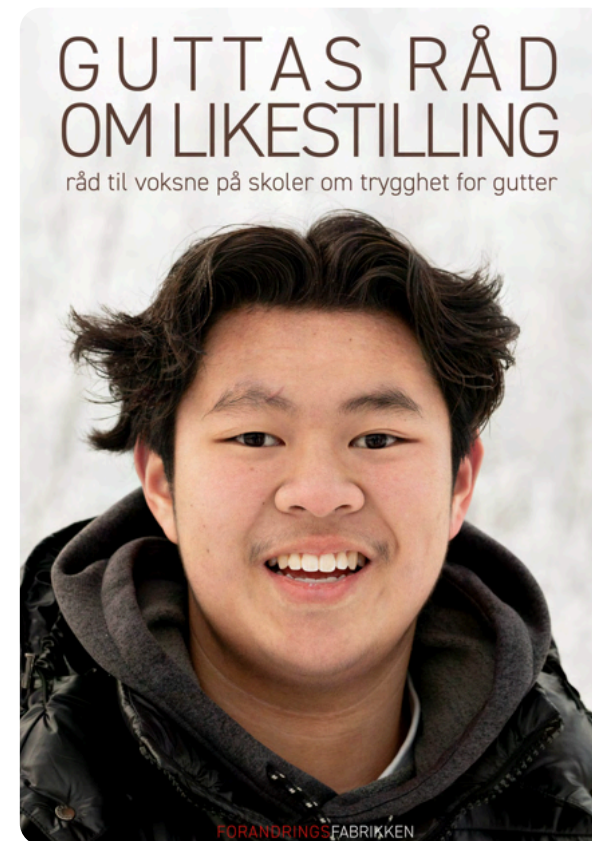

240 barn og unge, 8-18 år, gir råd til hvordan voksne i skolen kan være, og hvordan de kan jobbe, for at det kan bli mindre plaging og mer inkludering og fellesskap på skolen

40 barn og unge, 13-20 år, gir råd til hvordan barnevernet kan samarbeide med barn i familieveiledning for at familieveiledningen skal kjennes trygg og nyttig for barn

186 gutter, 13-19 år, gir råd til hva voksne på skolen kan gjøre for at gutter føler seg møtt likestilt som jenter på skolen, for at gutter skal kjenne at de lærer godt og for at de kan føle på motivasjon

PROFFENE 2024

over **500** proffer har i 2024 deltatt på
profftreff, proffaktiviteter
helgesamlinger og camp

62 profftreff **92** proffaktiviteter **16** helgesamlinger

Om proffene

I Forandringsfabrikken kan ungdommer engasjere seg som proffer fra de er 13 og frem til de er 21 år. De fleste proffene melder seg inn i Forandringsfabrikken etter å ha deltatt i en kunnskapsinnhenting. All deltakelse i Forandringsfabrikken er frivillig og ungdommer kan når som helst melde seg ut.

Alle ungdommer er velkommen uavhengig av om de er stille, urolige eller om de ikke er vant til å være i fellesskap. Unntaket er dersom ungdommene strever med rus eller andre sterke smerteuttrykk som kan gjøre det utrygt for andre ungdommer.

Hovedoppgaven til proffer er å formidle oppsummerte svar fra undersøkelser til studenter, fagfolk og myndigheter. Dette kan gjøres i møter, foredrag, på film eller på podcast. Proffene bidrar også i utvikling av verktøy, arbeidsmåter og beskrivelser til fagfolk.

Forandringsfabrikken har noen ulike tilbud for proffer regionalt og nasjonalt.

Profftreff og samlinger

FF har arrangert profftreff i hver av regionene: Troms, Trøndelag, Østlandet, Rogaland og Vestland, i tillegg har det vært samlinger i Finnmark, Nordland og Agder. Proffene har fått tilbud om å delta på helgesamling ca. en gang i kvartalet. På profftreff og helgesamlinger har proffene delt råd til systemene og blitt kjent med hverandre i et trygt fellesskap. Det har i tillegg vært en rekke mindre samlinger der proffer har bidratt i produksjon av film.

Proffaktiviteter

FF har arrangert månedlige proffaktiviteter for aktive proffer i regionene. Fokus er på at proffene blir bedre kjent og trygge på hverandre, slik at det blir mulig å gi råd sammen på profftreff, samlinger, i møter eller på foredrag. Eksempler på aktiviteter har vært lageverksted, tur med grilling, kino, bading, go-kart, klatrepark, fornøylesparker og minigolf. I desember gjennomførte vi den faste desembermiddag-tradisjonen i hver region for aktive proffer og ungdommer som tidligere har vært proffer. Her ble det servert god mat, gitt julegave til alle proffene, og gjennomført hyggelige aktiviteter som julekort-laging og perling.

Proffcamp

Proffcamp er en sommerleir der ungdommer fra hele landet møtes. Camp finnes for at ungdommer fra rundt i Norge kan gi råd til skole, hjelpetjenester og politi sammen med andre ungdommer. Camp finnes også for at ungdommene skal kjenne på fellesskap, mestring, mening – gjennom å gi råd, gjøre forskjellige aktiviteter og få nye venner.

I 2024 ble det arrangert to sommercamper, en for ungdommer med erfaring fra skole og psykisk helsetjenester, og en for ungdommer med erfaring fra barnevern og politi. Ungdommer har bidratt med råd til studenter, fagfolk og politikere. De har gitt råd i små grupper på ulike tema, som skole, helsesykepleier, fastlege, uteseksjon, barneverntjeneste, BUP, barneverninstitusjon, politi og flere. Ungdommene ble kjent med hverandre, spilte volleyball, kubb, malte, laget musikk, badet og gjorde andre gøyе aktiviteter sammen. Mange har også bidratt til kunnskapsfilmer og podcast.

Proffer i media

I 2024 ble kunnskap fra barn løftet til media. Fokuset var å løfte svar og debatt rundt tema som utfordrer Norge. Her er noen eksempler:

FONTENE

Ja, menneskerettighetene gjør effektiv rusbehandling mulig!

På oppdrag fra staten utredes det hvor mye fysisk makt som kan brukes på barn innenfor menneskerettighetene. Norge kan velge. Vi kan holde fast, låse inne og fotfølge, eller vi kan være ydmyke og spørre barn og unge hva de har behov for.

FONTENE

Maktbruk fra ansatte på institusjon kan skade barn

Fysisk maktbruk og innskrenkninger i bevegelsesfrihet kan aller oftest unngås, hvis voksne klarer å møte barnet trygt nok. Hvert barn har kunnskap om hvordan akkurat det kan møtes og stoppes trygt, etter oppvekst i utrygghet eller redsel.

FONTENE

Kommunale botiltak for et tryggere barnevern

Dagens institusjoner kjennes ikke trygge og hjelpsomme nok. Kommunale botiltak vil spare ressurser og gi et tryggere barnevern. Forandringsfabrikken har det siste tiåret gjort flere undersøkelser der barn med erfaring fra barnevernsinstitusjon er informanter. Råd som går igjen fra mange barn på mange steder i landet, blir undersøkelsens hovedråd. I undersøkelsen De tror de vet best gjennomført i 2021, deltok 152 barn i alderen 11 til 18 år.

KLASSEKAMPEN

Vil fjerne stigma ord

Barne- og familieminister Kjersti Toppe (Sp) vil stryke stigmatiserende begrep som «atferd» og «rømming» fra barnevernsloven. Hun mener barn bør få fulle partsrettigheter fra de er 12 år gamle. Hun viste til synspunktene fra barn på dette, som en viktig begrunnelse for å gjøre disse forandringene.

LEKTOR LOMSDALENS INN FALL

Forandringsfabrikkens proffer om å være skeiv i skolen

Hvordan er det egentlig å være skeiv elev i norsk skole og hva skal til for at skeive elever ivaretas? Hva kan det være greit at vi lærere og skoleeiere vet? Proffene i Forandringsfabrikken har vært med på å lage et hefte med råd og informasjon til skoler om det å være skeiv i skolen og i denne episode snakker jeg med proffene Andy og Christoffer og prosjektleder Leon Bell om dette.

KUNNSKAP TIL POLITIKERE

2024

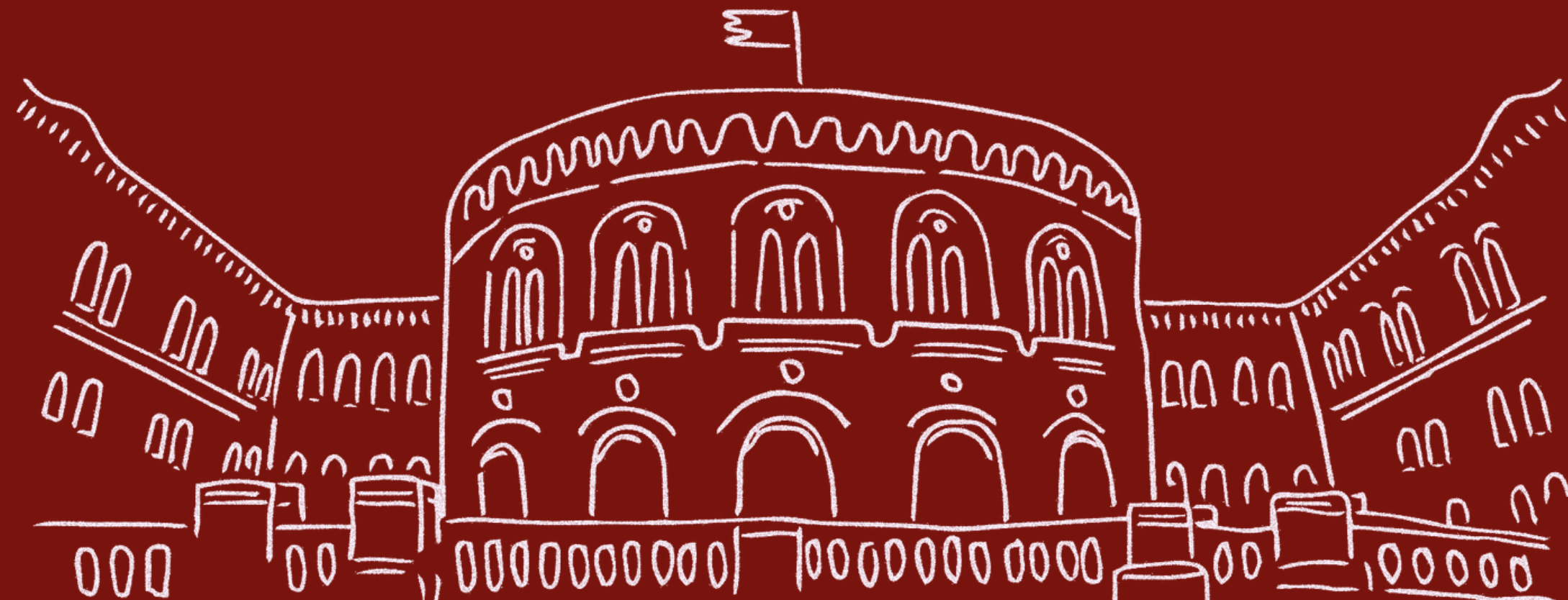

35 skriftlige
høringsinnspill

11 muntlige
høringsinnspill

48 møter med
politikere

Hvordan FF jobber med påvirkningsarbeid

Rådene barn og unge har til nasjonale og lokale myndigheter har i mer enn 10 år vært med å påvirke lovverk, retningslinjer og satsinger. Kunnskap fra representative grupper av barn sammen med barns menneskerettigheter er dermed grunnlaget for alt påvirkningsarbeidet som Forandringsfabrikken gjør. Gjennom å presentere budskapet i dialoger med politikere, representerer ungdommer fra FF mange barn og unge. Forandringsfabrikken gir innspill skriftlig og muntlig til Stortinget, departementer og direktorater.

I møter med politikere og myndigheter presenterer proffer innspill som bygger på kunnskapsinnhentinger og barns prosessrettigheter. Proffenes rolle er ikke å fortelle sin historie, men å løfte svar fra flere barn og ungdommer. Proffene velger selv om de ønsker å være med på slike møter. I forkant av møtet forbereder fabrikkarbeider og proffer seg for å snakke om hva som er tema for møtet, hvilke innspill som er viktige å gi, og proffene fordeler innspill og forklaringer som bygger på kunnskapsinnhentinger og barnerettigheter seg imellom. Dette gjøres i et samarbeid mellom proffer og fabrikkarbeidere.

Muntlige høringsinnspill

Proffer presenterer kunnskap fra representative grupper barn i ulike høringer om saker som angår barn. Proffer deltar på høringer i Barne- og familiekomiteen, Justiskomiteen, Utdannings- og forskningskomiteen og Helse- og omsorgskomiteen Stortinget. Dette er både til høringer om budsjett og andre saker som angår barn på feltet.

Skriftlige høringsinnspill

FF gir skriftlige høringsinnspill i saker som angår barn. Vi gir bare skriftlig innspill til en sak dersom vi allerede har oppsummert kunnskap fra representative grupper av barn som saken gjelder. Kunnskapen fra barn er alltid utgangspunktet for våre skriftlige innspill sammen med barns rettigheter etter barnekonvensjonen. Innspillene skrives i samarbeid mellom unge i FF med egen erfaring og jurister i FF.

Møter med politikere

Proffer inviteres til å presentere kunnskap fra representative grupper barn i møter med politikere. En viktig del av FFs påvirkningsarbeid er å legge til rette for at barn og unge, og også de i utsatte livssituasjoner kan snakke direkte til dem som har makt. I disse møtene får politikerne presentert oppsummerte råd fra representative grupper av barn til hva som er gode løsninger sett fra dem det gjelder.

I 2024 møtte proffer politikere i de ulike komitéene på Stortinget. I møtepunktene forklarte proffer kunnskap fra barn på ulike temaer, for at politikerne kunne gjøre viktige endringer bygd på kunnskap fra barn.

SYSTEMINNSPILL

SKOLE OG BARNEHAGE

Forskrift til ny opplæringslov

FF spilte inn at utkastet til forskriften ikke handlet om de mest sentrale temaene for elever, slik Forandringsfabrikken kjenner hovedsvar fra elevene i norsk skole. Forskriften gir ikke veiledning til lærere på temaer som for eksempel skolemiljø, skoledemokrati og elevmedvirkning.

NOU 2023:27 Kvalitetsutviklingsutvalget

FF ga innspill til Kunnskapsdepartementet om kvalitetsutviklingsutvalget sine forslag i NOU 2023:27. FF spilte inn at barns rett til å bli hørt på systemnivå må beskrives og sikres bedre i flere av forslagene fra utvalget. FF spilte også inn at ved å avvikle dagens Elevundersøkelse og erstatte den med en skolemiljøundersøkelse kan det gi elever mulighet til å gi innspill og konkrete løsningsforslag til hvordan skoler kan jobbe med skolemiljø på en god måte for elever.

Bruk av fysisk inngripen i skolen

FF ga innspill til Stortinget om Kunnskapsdepartementets forslag om å åpne opp for bruk av fysisk inngripen i skolen. FF spilte inn at lovforslaget ikke i tilstrekkelig grad har vurdert barnets beste med utgangspunkt i synspunkter fra grupper av elever, eller lot barn medvirke. Departementet har heller ikke hatt nok fokus på skaden bruk av fysisk makt kan ha på elever.

HELSE

Stortingsmelding om sosial utjevning og sosial mobilitet

FF ga innspill om at meldingen måtte sikre barns rett til medvirkning på systemnivå gjennom tiltak og løsninger som bygger på svarene fra en representativ gruppe barn og unge. Det må skje en styrking av lavterskeltilbud slik at de oppleves tilgjengelige for barn og unge gjennom lav terskel for å snakke om det som er vanskelig og åpningstider som gjør at unge kan benytte tilbud etter skoletid.

Barneloven

FF spilte inn at barneloven må ha et eget kapittel om barns rettigheter i starten. Dette for å tydeliggjøre alle barns rettigheter. FF spilte også inn at likestilling for foreldre ikke kan gå på bekostning av barns rettigheter. Hva som er til det beste for et barn når foreldre skal skilles, må bestemmes i hvert enkelt tilfelle etter at barn har fått informasjon og fått uttale seg trygt. En standard for hvordan det skal være bryter med barns rettigheter.

Statsbudsjett 2025

FF spilte inn at det må komme brukerundersøkelser der barn selv kan svare på hvordan de opplever psykisk helsetjenester. FF ba også regjeringen sette i gang arbeid med nasjonalt rammeverk for forebygging av tvang i psykisk helsevern for barn og unge. Innspill om rushjelp handlet om å styrke lavterskeltilbudene i kommunene og at ideelle aktører kan gi tilbud om rusbehandling for unge.

BARN OG FAMILIE

Barnevernloven (kvalitetsmelding)

FFs viktigste innspill var at alderen for partsrettigheter må senkes til 10 år, slik som i Danmark og at det også skal gjelde hjelpetiltak. FF spilte også inn at barn må få mulighet til å stanse samvær, at kommunale botiltak også må brukes som omsorgstiltak, og at barn må stoppes på måter som oppleves trygge, uten bruk av fysisk makt. FF støttet forslaget fra regjeringen om at institusjonene kan ansette voksne med ulike kompetanse.

Stortingsmelding om fosterhjem

FF spilte inn at innsatsen for å rekruttere fosterhjem i barns nærmiljø burde styrkes så barn slipper å miste tryggheten de har ved å flytte vekk fra skole, venner og fritidsaktiviteter. FF spilte inn at foreldreansvaret burde flyttes fra barnevernet til fosterforeldrene, slik at fosterhjemmet blir mest mulig som en vanlig familie.

Statsbudsjettet 2025

FF spilte inn at det må etableres en nasjonal strategi for å inkludere barn og unge i beslutninger på samfunnsnivå, at det burde gjøres en ny satsing på institusjoner med mening, at barn må stoppes trygt i barneverninstitusjoner og at satsing på forebygging av ungdomskriminalitet må inkludere kunnskap fra barn og barns rettigheter etter barnekonvensjonen.

JUSTIS

Opptrappingsplan mot vold

FF spilte inn til Stortinget at mange av tiltakene som ble foreslått ikke sikret barns rett til å få informasjon og til å uttale seg før beslutninger som angår dem blir tatt. FF minnet også justiskomiteen på at barnekomiteen skriver i generelle kommentarer at disse rettighetene gjelder ekstra sterkt for barn utsatt for vold eller overgrep.

Storberget-utvalget

FF møtte Storberget-utvalget for å gi innspill til utredningen. FF ga innspill om at utvalget har en forpliktelse til å høre synspunktene til grupper av barn som utvalgets arbeid vil påvirke. FF advarte også tydelig, bygd på svar fra unge i mer enn 15 år, om å lage institusjoner som ligner ungdomsfengsel, og kalle et bo- og rehabiliteringstilbud.

Statsbudsjettet 2025

FF spilte inn at Justisdepartementet må presisere i tildelingsbrevene til Politidirektoratet at ny retningslinje for barnehus må være i tråd med forpliktelsene i barnekonvensjonen. FF spilte også inn alvoret med at regjeringen øker antall plasser på ungdomsenheten, og at dette kan senke terskelen for fengsling av barn og unge.

KUNNSKAP TIL FAGFOLK OG STUDENTER 2024

Formidling til fagfolk og studenter

Kunnskap fra barn i rapporter og bøker

Grunnmuren for FF sitt arbeid er oppsummerte erfaringer og råd fra barn og unge i det/de systemene som kunnskapsinnhenting har fokus på. Dette oppsummeres til det FF kaller kunnskap fra barn. Kunnskapen fra barn presenteres direkte fra dem, med mål om at det skal være enkelt for fagfolk og studenter å ta dem i bruk. I bøker utgitt på Universitetsforlaget presenteres kunnskap fra barn ofte sammen med bidrag fra universitetsansatte og fagfolk.

Kunnskap fra barn i filmer, podcast og levende presentasjoner

Rapportene og bøkene er grunnlag for filmer og podcast. Temaene og snakkepunktene for filmer og podcast utarbeides bygd på hovedsvarene i FFs kunnskapsrapporter og barnerettighetene. Kunnskap fra barn presenteres også "live" for myndigheter, forskere, fagfolk og studenter. En gruppe proffer presenterer da hovedsvar fra kunnskapsinnhenting, ofte sammen med artikkel 3, 12 og 16 i barnekonvensjonen. Alt dette arbeidet gjøres for at kunnskap fra barn enklest mulig skal nå ut til studentene på utdanningene.

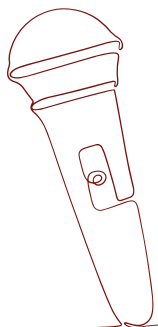
3022 studenter
og fagfolk møtt

64 filmer laget

329 proffer som har
vært med på
fagformidling

LEVENDE FORMIDLING

Proffer som ønsker det, kan presentere kunnskap fra barn "live" for studenter og fagfolk, fysisk eller digitalt. En gruppe proffer presenterer hovedsvar fra kunnskapsinnhentinger, ofte sammen med forklaringer på artikkel 3, 12 og 16 i barnekonvensjonen. Tema kan være skole, helsetjenester, forebyggende tjenester, barnevern, politi eller rettssystem. Trygghetsrutiner med risikovurderinger sikrer at dette gjennomføres på en trygg måte.

Proffene som deltar må ha erfaring fra det systemet og temaet foredraget handler om. De forklarer råd som går igjen fra mange barn, og kan utdype dette med eksempler fra sine møter med det systemet. Proffenes rolle er ikke å fortelle sin historie, men å løfte svar fra flere barn og ungdommer. Ofte deltar tre–fem proffer. De fordeler mellom seg hvilke hovedsvar de selv ønsker å løfte. Fabrikkarbeidere forbereder sammen med proffene. Underveis i presentasjonen tilrettelegger fabrikkarbeideren gjennom å stille spørsmål og gjøre det trygt for proffene å forklare og utdype hovedsvar.

SKOLE

Proffer underviste lærerstudenter på USN om hva som er trygge lærere, hvordan motivere, samarbeid med elever og forebygge dumme situasjoner.

Proffer deltok på Skolevegringskonferansen 2024 for å gi råd til lærere og ledere om hva som skal til for å hindre skolevegring og råd til hvordan få elever tilbake.

PSYKISK HELSE

Proffer underviste og var i case med psykologistudenter i Tromsø. Studentene fikk råd om hvordan gjøre det trygt for unge i møte med behandler og få til et godt samarbeid. De fikk øve på å snakke om hva som var bra/kan bli bedre.

BARNEVERN

Proffer ga råd på barnevern- og helsenemndas årlige konferanse, om hvordan nemda kan samarbeide med barn og gjøre rettsprosesser tryggere.

Proffer ga råd på den nasjonale barnevernvaktkonferansen om hvordan sikre trygghet og samarbeid med barnet, også når det haster.

KRIMINALITET

Proffer ga råd på bekymringssamtalekurs for nye forebyggende politi i Oslo politidistrikt, om hvordan bekymringssamtaler må gjennomføres for å oppleves tryggest mulig.

STUDENTER

Barnevernstudenter på Universitetet i Sørøst-Norge

Lærerstudenter på Universitetet i Sørøst-Norge

FAGFOLK

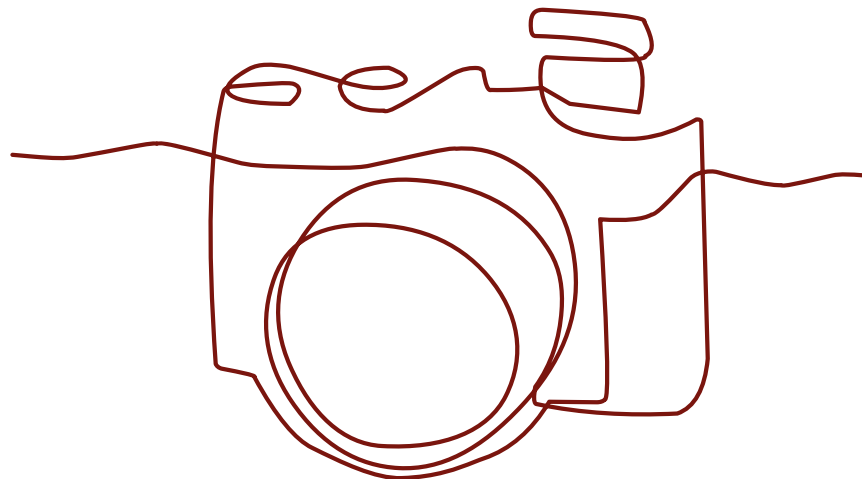

Mulighetsdagene arrangert av NAV Trøndelag

Bekymringssamtalekurs hos Oslo politidistrikt

FILM OG PODCAST

Kunnskap fra barn på filmer og podcast

FF produserer filmer og podcast til barnehage, skole, hjelpetjenester, politi og rettssystem, alltid bygd på kunnskap fra mange barn. For å sikre at dette oppleves trygt for ungdommer som velger å delta og at personvernet deres sikres, følges FFs rutine for film og podcast med tilhørende risikovurderinger. For å sikre at kunnskap fra barn er det som kommer fram, utarbeides det snakkepunkter, i samarbeid mellom proffer og fabrikkarbeidere.

Ungdommer med egen erfaring fra temaet inviteres til å presentere rådene på film eller podcast. De informeres om formålet og hvem som kan se filmene eller podcastene og at det er frivillig å delta.

Ungdommene velger hvilke råd de ønsker å formidle. De får se/høre sitt bidrag for godkjenning før det brukes.

SKOLE

Guttas råd om likestilling

Filmer hvor gutter som går på ungdomsskolen og videregående forteller hvordan det kjennes når det føles som at man blir behandlet annerledes, eller dårlig, fordi man er gutt, og gir råd til voksne som jobber på skolen om hva de kan gjøre så gutter kan føle på at skolen er laget for dem, og at de er ønsket på skolen.

Learn Safely

Filmer hvor elever forteller voksne som jobber på skolen hvordan de kan være, og hva de kan gjøre, for at flest mulig elever får til å lære på trygge og nyttige måter.

Local Youth Xperts

Filmer hvor ungdommer forklarer voksne som bestemmer over skoler at elever har viktig kunnskap og hvorfor de voksne trenger denne kunnskapen for å kunne ta gode avgjørelser som angår grupper av barn.

BARNEVERN

Samarbeid med barn om samvær

Filmer hvor barn og unge gir råd til voksne som jobber i barnevernet om hvordan gjøre det trygt for barn å få uttale seg om, og være med å bestemme, samvær.

Trygg og nyttig foreldreveiledning

Filmer hvor ungdommer med minoritetsbakgrunn gir råd til barnevernet om hvordan de kan samarbeide med dem og gi nyttig hjelp.

Rettigheter i barnevernet

Filmer hvor ungdommer med erfaring fra barnevernet forteller barn og unge som er i barnevernet nå hvilke rettigheter de har i ulike situasjoner i barnevernet.

HELSE

Local Youth Xperts

Filmer hvor ungdommer forklarer voksne som bestemmer over helsetilbud for barn og unge, at barn og unge har viktig kunnskap og hvorfor de voksne trenger denne kunnskapen for å kunne ta gode avgjørelser som angår grupper av barn.

KRIMINALITET

Det handler om noe

Filmer hvor ungdommer forklarer noen grunner til at unge kan begynne å gjøre kriminalitet, hva voksne kan gjøre når de er bekymret for en ungdom, hva voksne kan gjøre når de møter ungdommer i en gruppe eller en-til-en.

OPPVEKST PÅ TVERS

Proff & Profesjonell

Podcast hvor fagfolk og ungdom med egen erfaring har dialog om hvordan fagfolk i ulike tjenester kan avdekke og hjelpe barn som utsettes for vold og overgrep i nære relasjoner.

Proffpodden

Podcast hvor ungdommer i forskjellige episoder gir dybdeforklaringer på hva slags barnesyn voksne burde møte barn med, hvordan voksne kan bygge tillit, og hvordan se bak atferd til barn og unge.

Samarbeid med forskere

Et godt kunnskapsgrunnlag må bestå av flere kunnskaper: kunnskap fra forskning, kunnskap fra fagfolk og kunnskap fra barn. For å utvikle gode systemer for barn er det avgjørende med forskning som aktivt innhenter barns egne synspunkter og utvikler metodikk for å bedre lytte til dem. FF har derfor samarbeidet med forskere for å sikre at barns kunnskap og prosessrettigheter blir en tydelig og viktig del av forskningsprosjekter som omhandler ulike systemer som møter barn og unge.

FF har bidratt på ulike måter i slike prosjekter, men alltid med samme mål: å styrke barns stemme i forskningen. Dette har blant annet innebåret å gi innspill til spørsmål barn og ungdom bør stilles med vekt på løsninger og råd til systemene. FF har også arrangert workshops og samlinger for å samle inn svar fra barn og unge, som deretter formidles til forskerne for å sikre at barnas svar kommer tydelig frem. I tillegg har ungdommer gitt tilbakemeldinger underveis i prosjektene til f.eks. utvikling av metoder, anbefalinger og modeller. Ungdommenes innspill bygger på kunnskap som er hentet inn fra flere barn og unge på det aktuelle temaet og barns prosessrettigheter. FF har også samarbeidet med forskere om å formidle barns perspektiver i artikler rettet mot studenter, fagpersoner og andre forskere.

Målet med dette arbeidet er å sikre at forskningsprosjekter som handler om systemer for barn og unge baserer sine resultater, verktøy, metoder og anbefalinger på faktisk kunnskap fra barn. På den måten blir løsningene som utvikles mer relevante, treffsikre og i tråd med barns menneskerettigheter.

FFs bidrag i forskningssamarbeid, på konferanser, i nettverk og forskningsprosjekt de siste årene

#Care4YoungTeeth <3 Bidra til å forbedre tannhelsen blant ungdom, uavhengig av sosial, geografisk eller økonomisk bakgrunn.

En pille for smerten Studie om bruk av smertestillende og vanedannende medikamenter, og utvikling av psykisk sykdom hos unge.

Orchid Bedre tannhelsetjenestens mulighet til å oppdage vold og overgrep mot barn, både i tannklinikk og barnehus.

PANDA Participation and Collaboration for Action: Styrke yngre barns (under 12 år) involvering i barnevernet i Europa.

Children's Right to Participation Samarbeidende kunnskapsprosjekt som skal øke forståelsen av, og bidra til implementeringen av, barns rett til å bli involvert.

EUSARF The European Scientific Association on Residential and Family Care for Children and Adolescents.

The Bergen Exchanges on Law and Social Transformation Internasjonal møteplass for forskere og fagfolk.

Faglig råd SKOLE OG BARNEHAGE 2024

Mandat faglig råd skole og barnehage

- gi FF råd om strategiske valg og prioriteringer på barnehage- og skolefeltet
- kommentere prioriterte satsinger og aktiviteter knyttet til vedtatt strategi på barnehage- og skolefeltet, slik at dette kan justeres i tråd med nye erfaringer og ny kunnskap
- bidra til viktige dialoger på barnehage- og skolefeltet om hvordan sikre barns rett til å bli samarbeidet med i alt som angår dem, på individ- og systemnivå
- gi FF råd om hvordan kunnskapen fra barn kan hentes inn, bearbeides og formidles på en pålitelig og faglig forsvarlig måte på barnehage- og skolefeltet
- gi FF råd om valg av tema og hvordan samarbeid med fagfolk, forskere og relevante kunnskapsmiljø best kan organiseres og struktureres på barnehage- og skolefeltet

Medlemmer

Jon Halvdan Lenning
Mobbeombud i Troms

Åshild Viken Wåle
Instituttneistleder ved institutt for pedagogikk, USN

Jogeir Sognnæs
Direktør i Etat for spesialpedagogiske tjenester, Byrådsavdeling for barnehage og skole i Bergen

Marit Mjøs
Førsteamanuensis i pedagogikk ved NLA Høgskolen

Marianne Dahlseng
Kontorsjef ved sekretariatet til FUB og FUG

Fredrik Sørensen
Emosjons- og relasjonsarbeider for skolene i Porsgrunn

Elisabeth Walsøe Lehn
Høgskolelektor i pedagogikk ved Dronning Mauds Minne høgskole

Christian Håve
Rektor ved Grav skole, Bærum Kommune

Malin Iversen
Barnehagesjef i Vestre Toten kommune

Joakim Caspersen
Sosiolog og forskningssjef ved NTNU Samfunnsforskning

FREDRIK SØRENSEN

MARIT MJØS

JOGEIR SOGNNÆS

ELISABETH W. LEHN

JOAKIM CASPERSEN

JON HALVDAN LENNING

MARIANNE DAHLENG

ÅSHILD V. WÅLE

CHRISTIAN HÅVE

MALIN IVERSEN

Faglig råd HELSE 2024

Mandat for faglig råd helse

- gi FF råd om strategiske valg og prioriteringer på helsefeltet
- kommentere prioriterte satsinger og aktiviteter knyttet til vedtatt strategi på helsefeltet, slik at dette kan justeres i tråd med nye erfaringer og ny kunnskap
- bidra til viktige dialoger på helsefeltet om hvordan sikre barns rett til å bli samarbeidet med i alt som angår dem, på individ- og systemnivå
- gi FF råd om hvordan kunnskapen fra barn kan hentes inn, bearbeides og formidles på en pålitelig og faglig forsvarlig måte på helsefeltet
- gi FF råd om valg av tema og hvordan samarbeid med fagfolk, forskere og relevante kunnskapsmiljø best kan organiseres og struktureres på helsefeltet

Medlemmer

Anne-Kristin Imenes

Seniorrådgiver ved KORUS sør

Kjersti Lillevoll

Førsteamanuensis ved Institutt for psykologi, UiT – Norges arktiske universitet

Siv Førde Refsnes

Førstelektor emerita HVL, ved Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Arne Kristian Myhre

Overlege ved Barne- og ungdomsklinikken, St. Olavs hospital

Toril Taklo

Avdelingssjef ved Psykisk helsevern for born og unge (PBU) i Helse Førde

Trond Velken

Avdelingsoverlege ved BUPA, Sykehuset i Vestfold

Berit Bartnes

Fastlege ved Nardosletta Legesenter i Trondheim

Miriam Skjæveland Håland

Leder for Ressurssenter ungdom i Sandnes kommune

Gerd Marie Furfjord

Helsesykepleier i Bodø kommune

Ann Karin Swang

Leder for Landsgruppen av helsesykepleiere

Faglig råd BARN OG FAMILIE 2024

INGE NORDHAUG

ELISABETH W. HANSEN

REIDUN FOLLESØ

NINA BOLSTAD

MOGENS ALBÆK

Mandat for faglig råd barn og familie

- gi FF råd om strategiske valg og prioriteringer barn- og familiefeltet
- kommentere prioriterte satsinger og aktiviteter knyttet til vedtatt strategi på barn- og familiefeltet, slik at dette kan justeres i tråd med nye erfaringer og ny kunnskap
- bidra til viktige dialoger på barn- og familiefeltet om hvordan sikre barns rett til å bli samarbeidet med i alt som angår dem, på individ- og systemnivå
- gi FF råd om hvordan kunnskapen fra barn kan hentes inn, bearbeides og formidles på en pålitelig og faglig forsvarlig måte på barn- og familiefeltet
- gi FF råd om valg av tema og hvordan samarbeid med fagfolk, forskere og relevante kunnskapsmiljø best kan organiseres og struktureres på barn- og familiefeltet

Medlemmer

Marie Lindsjørn Nordvik

Postdoktor i rettsvitenskap ved UiT, Norges arktiske universitet

Vegard Snartland

Programkoordinator ved Institutt for helse-, sosial- og velferdssag, USN

Reidun Follesø

Professor i barnevern ved Institutt for helse-, sosial- og velferdssag, USN

Yngvild Brynildsen

Direktør i Blå Kors Øst

Inge Nordhaug

Klinisk sosionom i barne- og ungdomspsykiatri, pensjonist

Nina Bolstad

Leder ved Kunnskapssenteret i etat for barn og familie, Bergen kommune

Gunnar Toresen

Veileder i Bufdirs veiledningsteam og tidligere barnevernsjef i Stavanger kommune

Elisabeth Wulff Hansen

Barnevernleder ved Barne- og ungdomstjenesten i Vefsn kommune

Katrine Wolla

Barnevernleder i Stange kommune

Mogens Albæk

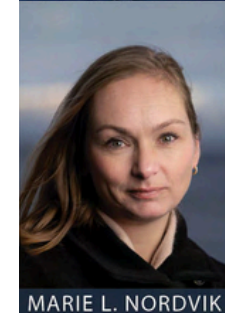
Psykologspesialist i Kristiansand

YNGVILD BRYNILDSEN

VEGARD SNARTLAND

MARIE L. NORDVIK

GUNNAR TORESEN

KATRINE N. WOLLA

5

Styring og organisering

Hvordan fabrikkens er organisert

A decorative graphic consisting of several concentric circles, rendered in a lighter shade of red than the background, centered behind the text.

Kjerneverdier

Likeverdighet

Om å møte barn og unge som like mye verdt som voksne og vise dette gjennom ord og handlinger

Åpenhet

Om å gi ærlig og nok informasjon, dele fra våre liv, og møte alle barn med nysgjerrighet og ønske om å forstå

Kjærlighet

Om å bry oss, vise menneskevarme, ha et varmt og åpent kroppspråk og varme øyne og stemme

Ydmykhet

Om å tro på barn, ta dem på alvor og være åpen om at vi ikke vet alt. Vi innrømmer feil og sier unnskyld

Normalitet

Om å rigge det som skal skje på normale måter og med normale forventninger også når unge i utsatte livssituasjoner deltar

Organisasjonens utvikling

Bakgrunnen for Forandringsfabrikkens arbeid

Forandringsfabrikken ble startet i 2004 av voksne som hadde lyttet mye til barn. Mange barn opplevde at de hadde lite innflytelse i livet sitt og i samfunnet. Spesielt tydelig ble dette beskrevet fra barn under 18 år, som levde i utsatte livssituasjoner. Når avgjørelser skulle tas på vegne av et eller grupper av barn, var kunnskap fra den eller de avgjørelsen gjaldt sjelden en del av kunnskapsgrunnlaget.

Norge gikk glipp av viktige svar fra barn og unge

Elevråd og ungdomsråd var ordninger som fantes i Norge tidlig på 2000-tallet. Noen grupper av barn under 18 år fikk dermed uttale seg. De ble likevel sjeldent spurt om hva som gir god læring, hva som er god hjelp eller hvordan de voksne må være for å kunne hjelpe på gode måter for barn. Spesielt manglet Norge svar fra yngre barn og barn i utsatte livssituasjoner. Hele klasser og barn i fritidsaktiviteter ble også sjeldent spurt. Myndigheter og tjenesteleidere kunne i beste mening ta avgjørelser som ikke gjorde barns liv bedre eller læring lettere.

Forandringsmetoden ble utviklet

Forandringsmetoden ble utviklet i 2004-2006, bygd på Participatory Learning and Action (PLA), en aksjonsforskningsmetode brukt av forskere og organisasjoner i mange land rundt i verden, blant annet av Redd Barna. Verktøyene ble tilpasset norske forhold, i tett samarbeid med barn og unge i Norge. Metoden er senere videreutviklet i flere omganger, sammen med forskere, fagfolk, barn og unge.

Kunnskapsinnhenting rundt i landet fra 2009

Siden Forandringsfabrikken startet har barns rett til å uttale seg og bli tatt på alvor i avgjørelser som angår dem, vært det grunnleggende budskapet. I mer enn 15 år har FF systematisk hentet inn erfaringer, råd og løsningsforslag fra mer enn 15 000 barn og unge rundt i Norge. De er invitert til å delta i undersøkelser, i samarbeid med skoler, barnehager, tjenester og sosiale medier. Erfaringene og rådene er oppsummert til hovedsvar og presentert i rapporter, bøker og i filmer.

Unge presenterte til de som kunne forandre

Unge som hadde deltatt i undersøkelser har siden 2009 blitt invitert til å være med å presentere svarene fra undersøkelsene, i dialog med fabrikkarbeidere. Hovedsvar fra barn har blitt presentert og forklart, til nasjonale og lokale myndigheter, fagfolk i stat, kommuner og organisasjoner og til studenter og lærere på utdanningene. På denne måten fikk ungdommene direkte linje til dem som kunne være med å forandre.

Mitt Liv, fem store fagutviklingsarbeid 2013-2021

Forandringsfabrikken gjennomførte over et tiår flere MITT LIV fagutviklingsarbeid, i samarbeid med skoler, kommunale og statlige tjenester. Ideen ble laget sammen med ledere, fagfolk og barn og unge: Hvis de sammen kunne finne frem til hva som er god kvalitet i tjenestene, må det få avgjørende betydning for rammer og nasjonale satsinger. Dette kunne inspirere myndigheter når lovverk, retningslinjer, praksis og utdanninger skulle utvikles videre.

Fem fagutviklingsarbeid ble gjennomført: Mitt Liv barnevernstjeneste (2013-2017) med mer enn 150 tjenester, Mitt Liv psykisk helsevern (2016-2018) med mer enn 10 sykehus med 32 sengeposter og poliklinikker og Mitt Liv barnevernsinstitusjon (2016-2018) med 21 offentlige, ideelle og private institusjoner. I Mitt Liv grunnskole (2017-2019) deltok 30 grunnskoler og i Mitt Liv psykisk helsetjenester i kommunen (2018-2021) mer enn 50 tjenester fra 10 større kommuner.

Nettverk med oppvekstledelsen i storbyene

Etter mange år med fagutvikling i ulike kommunale tjenester tok noen av oppvekstlederne i storbyene initiativ til et storbynettverk for oppvekstledere. De ville lære mer om barns rettigheter og hvordan de kunne utvikle tjenester av god kvalitet. 10 av de største byene i Norge deltok på halvårlige samlinger. Utgangspunktet for storbynettverket var barns rettigheter etter artikkel 3, 12 og 16, sammen med kunnskap fra barn om skole og hjelpetjenester. Ungdommer fra storbyene presenterte kunnskap fra barn på ulike tema og deretter var det dialoger mellom oppvekstledere og ungdommene.

Oppvekstledere pekte på utdanningene

For at kunnskap fra barn systematisk skulle bli tatt på alvor i beslutninger som angår barn, pekte fagfolk og oppvekstledere tydeligere på utdanningene. Kunnskap fra barn var på pensum noen steder, men ofte avhengig av ildsjeler. Noen av ungdommene i FF ba om møter med ledere for studenttingene, for å få til dialoger om sammenhengen mellom kunnskap fra barn og barnerettighetene. Sju av styrene på de store universitetene i Norge vedtok i 2020-2021 at utdanningene til alle yrkesgrupper som skulle møte barn og ungdom, måtte inkludere kunnskap fra barn og barns rettigheter på pensum og i undervisningen.

I tilbakeblikk er noe tydelig for oss

Forandringsfabrikken har bygget stein på stein, med en sterk ambisjon om å gi barn og unge uttalerett, og større innflytelse over utvikling av systemer og tjenester for barn. Ideen har hele tiden vært å best mulig tilrettelegge for at barn og unge i alle aldre og livssituasjoner selv fikk mulighetene til å presentere og være i dialog med dem med makt og mulighet til å forandre. Viktigst av alt har det vært at synspunktene fra barn og unge skulle bli tatt på alvor i beslutninger som angår dem. Vi har jobbet med en overbevisning om at dette ville gjøre Norge bedre for flere barn, bedre for fagfolk og for hele samfunnet. Barn og unge ville lære bedre og oppleve å få bedre hjelp og samfunnets ressurser vil bli brukt bedre.

Organisering, styring og finansiering

FF er et kunnskapssenter, organisert som en ideell stiftelse. Stiftelsen består av et lag med proffer, fabrikkarbeidere, frivillige, tre faglige råd og et styre. FF har hovedkontor i Oslo, men har i 2024 også arbeidet fra regionbaser i Bergen, Trondheim, Tromsø og Stavanger. Ved utgangen av 2024 var det 15 ansatte på heltid og deltid i FF, inkludert noen proffer. Hovedsvarene fra FFs kunnskapsinnhenting er utgangspunktet for FFs strategi og prioriteringer. FFs arbeid gjøres i samarbeid mellom proffer med erfaring fra systemer for barn, og voksne ansatt som fabrikkarbeidere.

FF er medlemsbasert

FF er en medlemsbasert stiftelse for å sikre proffene en enda sterkere plass i Forandringsfabrikken. De unge som er aktive i Forandringsfabrikken, er medlemmer og registrert i stiftelsens medlemsregister. Medlemmene velger representanter til et representantskap bestående av 50 representanter fra regionene. Representantene er mellom 15 og 23 år. FFs styre velges av representantskapet.

Proffene

Barn og unge i alderen 13–21 år har bidratt med svar i kunnskapsinnhentingene. De inviteres til å være med som proffer og formidler hovedsvarene fra kunnskapsinnhentingene i møtepunkt med eller i kunnskapsprodukter for studenter, fagfolk og myndigheter.

Forandringsfabrikken styre

Styret er ansvarlig for virksomheten i Forandringsfabrikken. Det innebærer et sluttansvar for all virksomhet, inkludert måten kunnskapsinnhenting, kunnskapsprodukter og aktiviteter med barn og ungdommer gjennomføres på. FFs styre hadde i 2024 sterk faglig, ledelsesmessig og administrativ kompetanse.

Fabrikkarbeidere og prosjektproffer

Hovedsvar fra barn har et klart budskap om at systemer laget for barn må samarbeide tett med barn. Dette svaret tar FF på alvor også i organiseringen av arbeidet. Alle bidrar på laget til et likeverdig samarbeid mellom unge og voksne. 4–5 proffer har i 2024 jobbet sammen med fabrikkarbeidere gjennom året, som prosjektproffer.

Forandringsfabrikkens arbeid er organisert slik:

- **UNDERSØKELSE & METODE** henter inn erfaringer og råd fra barn og unge rundt i landet og oppsummerer kunnskapen i rapporter.
- **FAG & UTDANNING** formidler kunnskap fra barn til fagfolk og studenter, for at kunnskap fra barn blir brukt i praksis. Det gjøres gjennom kunnskapsprodukter som filmer, podcaster, beskrivelser og noen foredrag.
- **POLITIKK & JUSS** driver påvirkningsarbeid overfor politikere og andre nasjonale myndigheter, for å sikre at kunnskap fra barn og barns rettigheter tas inn i lovverk og styringsdokumenter.
- **REGION** arrangerer profftreff og proffaktiviteter for å styrke proffene og for å være brobyggere, slik at proffer skal få nyttig hjelp i systemene.
- **INTERNASJONALT** arbeider for at Forandringsfabrikkens metode, arbeidsmåter og erfaringer fra 20 års arbeid skal inspirere og tas i bruk i andre land. Myndigheter, organisasjoner, forskningsmiljøer og utdanningsinstitusjoner er samarbeidspartnere.

Finansiering

Forandringsfabrikkens arbeid har gjennom det siste tiåret i hovedsak vært finansiert av offentlige midler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Sekretariatet for konfliktrådene. Denne støtten er grunnleggende for FFs arbeid. Samtidig har vi sett på den som en viktig anerkjennelse av arbeidet FF gjør med systematisk å hente inn, formidle og å påvirke bygd på oppsummert kunnskap fra barn.

I 2024 har Forandringsfabrikken mottatt støtte fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Helsedirektoratet og Sekretariatet for konfliktrådene. Forandringsfabrikken mottok også støtte fra Erasmus+ og Nordisk kulturkontakt til internasjonalt arbeid. Viktige bidrag kom også fra stiftelser, fond, og privatpersoner. FF fikk prosjektstøtte og bidrag fra Stiftelsen Kaare Berg, Sparebanken Vest, Adolf Øiens Fond, Stiftelsen Fridheim og Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Støttepartnere gjennom årene

Takk fra styret

2024 har vært et spennende år i Forandringsfabrikken. Erfaringene fra 20 års arbeid i Norge med å hente inn, systematisere, presentere og forklare barn og unges erfaringer og råd får stadig sterkere vinger og flyr ut i Norden og Europa. Det motiverer oss alle og gir kraft til sammen å fortsette arbeidet for at barn og unge skal få uttale seg og tas på alvor i beslutninger.

2024 var året da vi kunne feire en organisasjon som har gått i front for å finne veier til at barnekonvensjonens artikler 3, 12 og 16 skal få betydning for alle barn og unge under 18 år i Norge. Forandringsfabrikken har gjennom alle disse årene gjort det som "alle" sier at er viktig og riktig, nemlig å legge til rette for at alle barn får uttale seg og bli tatt på alvor og at barn i utsatte livssituasjoner har en ekstra rett til dette.

2024 er det tjuende året Forandringsfabrikken har levert i Norge. En liten fabrikk så dagens lys i 2004, etter det er den bygd, stein for stein. Kreativitet og utholdenhet har sikret mye nyskaping. Organisasjonen har fått stadig større muskler og flere varme, bankende hjerter er knyttet til dette arbeidet. Forandringsfabrikken har reist rundt i landet for å treffe eldre og yngre barn, grupper av elever eller hele skoleklasser, barn som lever i utrygge livssituasjoner og barn som kan gjøre situasjoner utrygge for andre. Vi har møtt barn på skoler, i fritidsaktiviteter, i hjelpetjenester og i kriminalomsorgen.

Veiene for FFs arbeid er ikke gått opp tidligere, så vi måtte trække dem opp selv. Dette krevde mot og en organisasjon på stadig løsningsjakt. Uten mye midler gjennomføres det store antall aktiviteter. Ungdommer og voksne har strukket seg langt for å gi stemmer til de som sjelden blir hørt. Ofte har FF strukket seg lengre enn langt og gjort mer enn noen kunne forvente. Dette er styret veldig takknemlig for.

2024 har vært et produktivt år. Undersøkelsene "Tillit avgjør" og "Trygge på hverandre" ble publisert, og rådsheftene "Bestem med hver av oss" og "Guttas råd om likestilling". Proffer rundt i landet har deltatt på 16 helgesamlinger, 48 møter med politikere, 62 profftreff der de har gitt råd og 92 proffaktiviteter! 11 muntlige og 35 skriftlige høringsinnspill er levert til Stortinget. Mer enn 3000 studenter og fagfolk har fått møte proffer.

2024 ble også året for flere viktige arrangementer. Mathildedagen var høydepunktet i vårhalvåret, med barns autonomi som hovedtema. I høsthalvåret inviterte ungdommene den irske professoren Laura Lundy til å hjelpe Norge med å bedre forstå hva barnekonvensjonen egentlig sier om å sikre barns rettigheter i beslutninger. Boka "Uten trygghet er vi sjanseløse" kom fra trykkeriet seint på høsten og ble lansert rundt på besøk der hvor 11 unge forfattere prioriterte som de viktigste stedene å besøke.

På slutten av dette tjueåret vil jeg spesielt takke Marit Sanner, gründer, daglig leder i nesten 20 år og nå faglig leder i Forandringsfabrikken. Takk for at du gjennom alle disse årene så stadig har båret ideen og styrt skuta, i medvind, motvind og ruskevær. Takk for at du har tatt imot og tålt utålmodigheten fra alle ungdommene som med gode grunner har mast om at det haster å forandre. Takk også for at du har stått oppreist, når ulike grupper voksne har villet stoppe Forandringsfabrikken. Takk for alle ideene til å løse utfordringene og for motet til å pløye ny mark. Takk for alle de ambisiøse prosjektene og arbeidsplanene du har lagt, i tett samarbeid med proffer og mange engasjerte fabrikkarbeidere. For alt dette fortjener du en inderlig stor takk.

For meg som styreleder er dette arbeidet dypt imponerende. På vegne av hele styret vil jeg takke alle proffer og fabrikkarbeidere gjennom 20 år, ydmykt for den store innsatsen. Studenter, fagfolk og politikere rundt i Norge har fått kunnskap fra barn som gaver. Samtidig takker jeg også alle dere rundt i landet som har tatt denne kunnskapen i bruk og på alvor. Og til slutt, takk til alle våre samarbeidspartnere, som på ulike måter har bidratt til det store eventyret disse 20 årene med Forandringsfabrikken har vært.

Hilsen en dypt takknemlig
Alexander Sommerseth, styreleder i Forandringsfabrikken

Øverst f.v: Trond Aarre, Hilde Ordemann, Marit Skivenes, Arild Bjørndal
Nederst f.v: Caroline Rørnes, Alexander Sommerseth, Vanessa Marin Gundersen

Styremedlemmer

Alexander Sommerseth (styreleder) var proff i FF og prosjektarbeider 2011-17. Lang erfaring som salgsleder.

Arild Bjørndal (nestleder) professor i samfunnsmedisin og tidligere direktør ved RBUP Øst og Sør. Leder ved Centre for Evidence and Implementation

Vanessa Marin Gundersen proff, og **Caroline Rørnes** tidligere proff i FF

Marit Skivenes professor i statsvitenskap, leder ved Centre for Research on Discretion and Paternalism, UiB

Hilde Ordemann kommuneadvokat. Lang erfaring fra statsforvalteren

Trond Aarre avdelingssjef ved Nordfjord psykiatrisenter og fagsjef i Psykisk helsevern, Helse Førde

FFs arbeid mot FNs bærekraftsmål

3 God helse og livskvalitet

Ungdata viser at det fortsatt er en del barn som står utenfor fellesskapet, som sliter med psykisk uhelse og som trenger mye hjelp av helsevesenet i Norge. Forandringsfabrikken jobber for å involvere og ta med barn og unge når det skal utvikles nye lover og retningslinjer innen rus og psykisk helse. På individnivå jobber vi kontinuerlig for at barn i vanskelige livssituasjoner skal inkluderes og finne mening og mestring ved å delta i Forandringsfabrikkens arbeid og aktiviteter.

4 God utdanning

Forandringsfabrikken jobber med å styrke utdanningssystemet ved å bruke barn og unges egne erfaringer og råd for å fremme endringer som kan forbedre læringsmiljøene i skole og barnehage. Vi utvikler råd og veiledere til barnehage og utdanningssituasjoner basert på elevers opplevelser og erfaringer i skole og barnehage.

5 Likestilling mellom kjønn

Forandringsfabrikken jobber for å fremme likestilling, spesielt når det kommer til barn og unge deltagelse i samfunnet. Vi jobber for å sikre at unge, uavhengig av kjønn, legning og bakgrunn, har like muligheter og rettigheter til å delta aktivt i beslutningsprosesser som angår dem på individ eller systemnivå.

10 Redusere ulikhet

Forandringsfabrikken fokuserer på å redusere ulikhet, spesielt ved å inkludere barn og unge i lavinntekt og andre utsatte grupper. Alle våre aktiviteter og samlinger er gratis og med god oppfølging av hver enkelt ungdom. Gjennom våre prosjekter sørger vi for å hente inn råd og kunnskap fra unge mennesker og at barn og unge i utsatte situasjoner får en plattform til å påvirke sin egen framtid.

11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Forandringsfabrikken har aktiviteter og gjennomfører undersøkelser og rådsinnhenting over hele landet. Målet er å jobbe på tvers av offentlige og private aktører gjennom regionbaserte prosjekter med barn og unge for å sikre gode levevilkår for barn og unge i et lokalsamfunn. På denne måten vil vi bidra inn mot delmål 10.3, å styrke muligheten for en deltakende, integrert og bærekraftig samfunnsutvikling i Norge.

16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Forandringsfabrikken jobber aktivt mot delmål 16.7, å sikre lydhøre, inkluderende, deltakelsesbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer. FF har gjennom 15 år bidratt til inkluderende og representative beslutningsprosesser ved å hente inn og formidle svar fra barn, spesielt de i utsatte livssituasjoner. Vi jobber for at kunnskap og råd fra grupper av barn innhentes og gis verdi av beslutningstakere for å sikre forpliktelsene Norge har etter barnekonvensjonen til å inkludere og lytte til barn i beslutningsprosesser.

17 Samarbeid for å nå målene

Forandringsfabrikken er opptatt av samarbeid med både offentlige og private aktører for å skape endring for enkeltindivider og på systemnivå. I samarbeid med FF kan private og offentlige aktører få en unik mulighet til å samarbeide med barn og unge direkte.

FORANDRINGSFABRIKKEN

der barn har vist vei i 20 år

